

A. Kwak

"Postawy rodzicielskie", M. Ziemska, Warszawa 1969 : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 7/1, 180-181

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

okres, w pary lub większe grupy. Dalszą treść rozdziału stanowi omówienie podstaw współczesnej systematyki zwierząt związanej z filogenezą. Ostatni punkt rozdziału poświęcony jest oswojeniu i udomowieniu zwierząt. Tembrock zaznacza, że między terminami „oswojenie” i „udomowienie” nie zachodzi identyczność treściowa.

Korzystanie z omówionej pozycji ułatwia indeks rzeczowy zamieszczony na ostatnich stronach. Dla psychologa praca ta stworzy okazję poszerzenia horyzontów w spojrzeniu na całokształt życia psychicznego człowieka.

M. Bombik

Ziemska M., *Postawy rodzicielskie*, Warszawa 1969

Książka doc. Ziemskiej jest pierwszą w literaturze polskiej pozycją omawiającą zagadnienie postaw rodzicielskich.

Składa się z czterech części, są to — „Postawy rodziców wobec dzieci”, „Współżycie w rodzinie”, „Stosunek matki do siebie a stosunek do dziecka”, „Diagnoza i terapia”. Części te poprzedza krótki wstęp, w którym Autorka informuje o problematyce i celu pracy, charakteryzuje grupę badaną i stosowane metody.

Celem pracy było zbadanie stosunku rodziców do dzieci, ujmowanego na tle całej rodziny. Doc. Ziemska przeprowadziła badania w rodzinach dwupokoleniowych, trzypokoleniowych i adopcyjnych, stosując wywiad kierowany w oparciu o przygotowany kwestionariusz, test projekcyjny Zulligera i kwestionariusz PARI Schaefera i Bella.

Część pierwsza, zawierająca pięć rozdziałów, to teoretyczne wprowadzenie w zagadnienie postaw rodzicielskich.

Autorka zwraca uwagę na zależność między postawą rodziców wobec dziecka, a ustosunkowaniem się do swej roli rodzicielskiej, podkreśla doniosłą rolę rodziców przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka. Następnie formułuje definicję postawy rodzicielskiej, przez którą rozumie tendencję do zachowania się ojca czy matki w specyficzny sposób wobec dziecka.

W postawie wyróżnia trzy składniki — myślowy, działania i składnik uczuciowy, przy czym za najbardziej charakterystyczny uznaje składnik emocjonalny, gdyż właśnie on wyznacza działanie w stosunku do dziecka. Rozdział drugi zawiera przegląd dotychczasowych badań zagranicznych nad postawami rodzicielskimi (Autorka uwzględnia badania B. M. Bishop, Baldwina, Kalhorna i Breese'a, M. C. Shawa i Mc. Cuna, Hurleya, G. Medinnusa) oraz krytykę istniejących modeli postaw rodzicielskich (Kannera, Slatera, Anny Roe, Schaefera).

Własny model postaw rodzicielskich przedstawia doc. Ziemska w roz-

dziale trzecim. Ma on nie tylko umożliwiać diagnozę, ale również wskazywać kierunek oddziaływania na niewłaściwe postawy. W związku z tym podaje główne typy postaw prawidłowych i nieprawidłowych.

Ostatni rozdział pierwszej części omawia trudności występujące przy kształtowaniu się właściwych postaw rodzicielskich.

W części drugiej, składającej się z czterech rozdziałów, przedstawiane zostały badania dotyczące współżycia w rodzinie. Zdaniem doc. Ziemskiej nie można kontaktów między rodzicami a dziećmi rozpatrywać w oderwaniu od całokształtu wzajemnych interakcji między członkami rodziny. Dlatego też przeprowadza badania, które dotyczą wzajemnej oceny współmałżonków jako rodziców, związku między jakością oceny ról rodzicielskich a poziomem małżeńskim, wzajemnej oceny postaw wobec dziecka. Autorka bada również wpływ wzorów rodziny macierzystej na postawy wychowawcze oraz wpływ babci na kształtowanie się stosunków między rodzicami i wzajemnych kontaktów rodzice — dziecko.

Część trzecia również omawia wyniki empirycznych badań. Składa się z dwóch rozdziałów. W pierwszym Autorka rozpatruje zagadnienie wpływu niepowodzeń macierzyńskich na osobowość kobiet adoptujących, a w drugim omawia kształtowanie się niewłaściwych postaw rodzicielskich na przykładzie rodzin adopcyjnych.

Stwierdza u kobiet adoptujących większe, niż u matek posiadających rodzone dzieci, napięcie emocjonalne, niepokój, obniżoną samoakceptację, reakcje lękowe. Wynikiem tego jest nadmierna koncentracja na dziecku, która zasadniczo nie ustępuje pod wpływem czasu.

W części ostatniej, ujętej w dwa rozdziały, doc. Ziemska porusza zagadnienie diagnozy i terapii środowiska rodzinnego. Autorka jeszcze raz podkreśla konieczność traktowania rodziny jako całości, omawia sposób przeprowadzania badań środowiska rodzinnego i stosowane metody.

W drugim rozdziale podaje schemat postępowania przy oddziaływaniu na niewłaściwe postawy rodzicielskie. Punktem wyjścia jest tutaj wywołanie aktywności rodziców, która umożliwi zaangażowanie osobiste prowadzące do zmiany postawy wobec dziecka i jednocześnie zmiany zachowania rodziców wobec dziecka. Rezultatem jest zmiana zachowania dziecka. Doc. Ziemska zajmując się terapeutycznym oddziaływaniem omawia warunki i sposoby oddziaływania na niewłaściwe postawy rodzicielskie.

Książka zakończona jest ogólnym podsumowaniem problematyki omawianej w poszczególnych częściach.

W aneksie doc. Ziemska zamieszcza polskie opracowanie IV formy PARI (Kwestionariusza postaw wobec życia rodzinnego i dzieci).